

अनुसूची-२

(दफा ४ तथा अनुसूची-१ को भाग-१ सँग सम्बन्धित)

थासाङ गाउँपालिका
स्थानीय राजपत्र

खण्ड : ८

संख्या : ३

मिति : २०८१/०३/१२

भाग - १

थासाङ गाउँपालिका

थासाङ गाउँपालिकाको शिक्षा ऐन, २०८१

थासाङ गाउँसभामा पेश भएको मिति :- २०८१/३/१०

थासाङ गाउँसभाबाट स्वीकृत मिति : २०८१/०३/१२

प्रस्तावना : राष्ट्रिय विकासको लागि आवश्यक जनशक्ति तयार गर्न संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक व्यवस्था अनुकूल सर्वसाधारण जनताको सदाचार, शिष्टाचार र नैतिकता कायम राख्न, थासाड गाउँपालिका भित्र स्थापना भई सञ्चालन भइरहेका तथा स्थापना हुने विद्यालयहरूको प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्दै शैक्षिक गुणस्तर सुधार गरी जीवनोपयोगी तथा गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्न वाञ्छनीय भएकाले नेपालको संविधानले दिएको अधिकार प्रयोग गरी थासाड गाउँसभाले यो ऐन बनाएको छ:-

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :** (१) यस ऐनको नाम “थासाड गाउँपालिका शिक्षा ऐन, २०८१” रहेको छ।

(२) यो ऐन थासाड गाउँपालिका भर लागू हुनेछ।

(३) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. **परिभाषा :** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,

(क) “प्रारम्भिक बालविकास शिक्षा” भन्नाले तीन वर्ष उमेर पूरा गरेका बालबालिकालाई दुई वर्ष अवधिको लागि दिइने शिक्षा सम्झनुपर्छ।

(ख) “आधारभूत शिक्षा” भन्नाले प्रारम्भिक बालविकास शिक्षादेखि कक्षा आठसम्म दिइने शिक्षा सम्झनुपर्छ।

(ग) “माध्यमिक शिक्षा” भन्नाले कक्षा नौदेखि कक्षा बाह्रसम्म दिइने शिक्षा सम्झनुपर्छ।

(घ) “विशेष शिक्षा” भन्नाले दृष्टिबिहीन, बहिरा, अटिज्म, बौद्धिक अपांगता, सुस्त श्रवण वा अति अशक्त शारीरिक अपांगता भएका बालबालिकालाई विशेष प्रकार र तोकिएको माध्यमबाट दिइने शिक्षा सम्झनुपर्छ।

(ङ) “सभा” भन्नाले थासाड गाउँपालिकाको गाउँसभालाई सम्झनुपर्छ।

(च) “गाउँपालिका” भन्नाले थासाड गाउँपालिका सम्झनुपर्छ।

(छ) “सामुदायिक विद्यालय” भन्नाले नेपाल सरकारबाट नियमित रूपमा अनुदान पाउने गरी अनुमति वा स्वीकृति प्राप्त विद्यालय सम्झनुपर्छ।

(ज) “संस्थागत विद्यालय” भन्नाले नेपाल सरकारबाट नियमित रूपमा अनुदान नपाउने गरी अनुमति वा स्वीकृति प्राप्त विद्यालय सम्झनुपर्छ।

(झ) “आधारभूत विद्यालय” भन्नाले प्रारम्भिक बालविकास शिक्षा देखि कक्षा आठ सम्म शिक्षा दिने विद्यालय सम्झनुपर्छ।

“धार्मिक विद्यालय” भन्नाले परम्परागत रूपमा सञ्चालन हुने गुरुकुल, गुम्वा शिक्षा, मदरसा सम्झनु पर्दछ ।

(ञ) “विद्यालय शिक्षा” भन्नाले आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा सम्झनुपर्छ।

(ट) “विद्यालय” भन्नाले सामुदायिक, संस्थागत वा धार्मिक विद्यालय सम्झनुपर्छ।

(ठ) “शिक्षक” भन्नाले विद्यालयको अध्यापक सम्झनुपर्छ र सो शब्दले प्रधानाध्यापक समेतलाई जनाउँछ।

(ड) “कर्मचारी” भन्नाले विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक बाहेकका अन्य कर्मचारी सम्झनुपर्छ।

(ढ) “तोकिएको वा तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनुपर्छ।

- (ण) “शैक्षिक गुठी” भन्नाले विद्यालय सञ्चालन गर्नको लागि कुनै व्यक्तिले नाफा नलिने उद्देश्यले स्थापना गरेको सार्वजनिक वा निजी गुठी सम्झनुपर्छ।
- (त) “आधारभूत शिक्षा उत्तीर्ण परीक्षा” भन्नाले आधारभूत तहको अन्त्यमा हुने परीक्षा सम्झनुपर्छ।
- (थ) “अनुमति” भन्नाले नेपाल सरकार वा गाउँपालिकाले स्थायी स्वीकृति र सहायता प्रदान गरिनसकेको कुनै तोकिएको ठाँउ वा क्षेत्रमा विद्यालय खोल्न वा कक्षा थप गर्न दिएको अस्थायी स्वीकृतिलाई जनाउँछ।
- (द) “स्वीकृति” भन्नाले तोकिए बमोजिमको शर्त पूरा गरेको विद्यालयलाई नेपाल सरकार वा पालिकाले दिएको स्थायी स्वीकृतिलाई जनाउँछ।
- (ध) “स्थायी आवासीय अनुमति” भन्नाले विदेशी मुलुकले कुनै शर्त तोकी वा सो मुलुकमा स्थायी रूपले बसोबास गर्न पाउने गरी नेपाली नागरिकलाई उपलब्ध गराएको डाइभर्सिटी इमिग्रेन्ट भिसा (डि.भि.), परमानेन्ट रेजिडेन्ट भिसा (पि.आर.) वा ग्रिन कार्ड सम्झनुपर्छ र सो शब्दले नेपाली नागरिकलाई विदेशमा स्थायी रूपमा बसोबास गर्न दिइएको जुनसुकै नामको स्थायी आवासीय अनुमतिलाई समेत जनाउँछ।
- (न) “आयोग” भन्नाले शिक्षक सेवा आयोग सम्झनुपर्छ।
- (प) “शिक्षा शाखा” भन्नाले गाउँपालिकाको शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखा सम्झनु पर्दछ।
- (फ) “प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत” भन्नाले गाउँपालिका गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय प्रमुखलाई सम्झनु पर्दछ।
- (फ) “शिक्षा अधिकृत ” भन्नाले गाउँपालिकाको नगरपालिकाको शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखा प्रमुख सम्झनु पर्दछ।

३. **विद्यालय खोल्न अनुमति लिनुपर्ने :** (१) कुनै नेपाली नागरिक वा समुदायले विद्यालय खोल्न चाहेमा तोकिएको विवरण खुलाई गाउँपालिकामा निवेदन दिनुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेमा गाउँकार्यपालिकाले आवश्यक जाँचबुझ गर्नेछ र जाँचबुझ गर्दा विद्यालय खोल्न अनुमति दिन मनासिब देखिएमा तोकिएको शर्त बन्देज पालना गर्ने गरी अनुमति दिनेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम अनुमति लिई सञ्चालन भएको विद्यालयले तोकिएको शर्त बन्देज पालना गरेको देखिएमा गाउँकार्यपालिकाले स्वीकृति प्रदान गर्नेछ।

(४) यस सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

४. **विद्यालयको सञ्चालन :** विद्यालयको सञ्चालन तोकिएबमोजिम हुनेछ।

५. **वैकल्पिक शिक्षा :** गाउँपालिकाले आफ्नो नागरिकहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विविध आवश्यकता पूरा गर्न पूर्वाधारको व्यवस्था गरी विशेष शिक्षा, निरन्तर शिक्षा, दूर तथा खुला शिक्षा र प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमको व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

६. **शिक्षाको माध्यम :** (१) विद्यालयमा शिक्षाको माध्यम नेपाली भाषा, अंग्रेजी भाषा वा दुवै भाषा हुनेछ।

(२) आधारभूत तह, प्रारम्भिक बाल कक्षा देखि कक्षा ५ सम्मको शिक्षा मातृभाषामा दिन सकिनेछ।

(३) भाषा विषय अध्ययन गराउँदा शिक्षाको माध्यम सोही भाषा हुन सक्नेछ।

(४) अनिवार्य अंग्रेजी विषय अध्ययन गराउँदा अंग्रेजी भाषामा नै गराउनु पर्नेछ।

७. विद्यालयको पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक : (१) विद्यालयले नेपाल सरकारद्वारा स्वीकृत पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक लागू गर्नुपर्दछ

(२) गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र तोकिए बमोजिम स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्न उपदफा (१) ले बाधा पुर्याएको मानिने छैन

८. गाउँ शिक्षा समिति : (१) गाउँपालिकामा देहायबमोजिको एक गाउँ शिक्षा समिति रहने छ :-

(क) गाउँपालिकाको प्रमुख वा निजले मनोनित गरेको एक जना गाउँकार्यापालिकाको सदस्य

- अध्यक्ष

(ख) गाउँपालिका उपाध्यक्ष

-सदस्य

(ग) प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

- सदस्य

(घ) गाउँकार्यापालिका महिला तथा दलित सदस्यहरू सहित कार्यापालिकाले मनोनित गरेको २ जना

-सदस्य

(ङ) गाउँपालिकामा सञ्चालित विद्यालयहरूका वि.व्य.स. अध्यक्षहरू मध्ये गाउँपालिका अध्यक्षबाट मनोनित १ जना

-

* (च) सामुदायिक विद्यालयको आधारभूत तह र माध्यमिक तहमा कार्यरत ५ वर्ष स्थायी सेवा भएको कम्तीमा १ महिला पर्ने गरी २ जना शिक्षा समितिले मनोनित गरेका शिक्षकहरू

-सदस्य

(छ) स्थानिय शिक्षाविद/समाजसेवी मध्ये शिक्षा समितिले मनोनित गरेको १ जना

- सदस्य

(ज) शिक्षक अभिभावक संघका अध्यक्षहरू मध्येबाट समितिले मनोनित गरेको १ जना

- सदस्य

(झ) गाउँ शिक्षक महासंघको अध्यक्ष १ जना

- सदस्य

(ञ) शिक्षा अधिकृत

- सदस्य सचिव

(२) उपदफा (१) बमोजिम मनोनित सदस्यको पदावधि ३ वर्षको हुनेछ। मनोनित सदस्यले आफ्नो पद अनुसारको आचरण नगरेको देखिएमा मनोनयन गर्ने पदाधिकारी वा निकायले निजलाई जुनसुकै बखत हटाउन सक्ने छ तर यसरी पदबाट हटाउनु अघि निजलाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने मौकाबाट वञ्चित गरिने छैन।

(३) गाउँ शिक्षा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार तथा बैठक सम्बन्धि कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ।

१. **वडा शिक्षा समिति :** (१) नगरपालिका भित्रका वडामा देहायबमोजिमको वडा शिक्षा समिति रहने छः-

- (क) सम्बन्धित वडाको वडाध्यक्ष - अध्यक्ष
- (ख) सम्बन्धित वडा समितिले मनोनित गरेको वडा सदस्यहरू मध्येबाट कम्तिमा १ जना महिला सहित २ जना - सदस्य
- (ग) सम्बन्धित वडा भित्र रहेका वि.व्य.स. अध्यक्षहरू मध्येबाट वडा शिक्षा समितिबाट मनोनित १ जना सदस्य - सदस्य
- (घ) वडाभित्रका सामुदायिक संस्थागत धार्मिक विद्यालयहरूका प्रधानाध्यापकहरू मध्येबाट वडा शिक्षा समितिबाट मनोनित वढीमा २ जना - सदस्य
- (ङ) स्थानिय समाजसेवी वा शिक्षा प्रेमीहरू मध्येहरूबाट वडा शिक्षा समितिबाट मनोनित १ जना - सदस्य
- (च) शिक्षक अभिभावक संघको अध्यक्षहरू मध्येबाट वडा अध्यक्षबाट मनोनित १ जना - सदस्य
- (छ) सम्बन्धित वडाको वडा सचिव - सदस्य सचिव

(२) वडा शिक्षा समितिको पदावधि ३ वर्षको हुनेछ उपदफा (१) मनोनित सदस्यको पदावधि ३ वर्षको हुनेछ । मनोनित सदस्यले आफ्नो पद अनुकूलको आचरण नगरेको देखिएमा मनोनयन गर्ने पदाधिकारी वा निकायले निजलाई जुनसुकै बखत हटाउन सक्ने छ ।

तर यसरी पदबाट हटाउनु अघि निजलाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने मौकाबाट वञ्चित गरिने छैन ।

(३) समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार तथा बैठक सम्बन्धि कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ।

१०. **विद्यालय व्यवस्थापन समिति :** (१) प्रत्येक सामुदायिक विद्यालयमा देहाय बमोजिमको विद्यालय व्यवस्थापन समिति रहनेछ :-

- (क) अभिभावकहरूले आफूहरूमध्येबाट छानी पठाएका दुई जना महिला सहित ४ जना - सदस्य
- (ख) विद्यालय रहेको सम्बन्धित वडाको अध्यक्ष वा निजले तोकेको गरेको वडासदस्य १ जना - सदस्य
- (ग) विद्यालयका संस्थापक, स्थानीय शिक्षाप्रेमी, बुद्धिजिवि तथा चन्दादाता मध्येहरूबाट समितिबाट मनोनित २ जना - सदस्य
- (घ) विद्यालयका शिक्षकहरूले आफूहरू मध्येबाट छानी पठाएको प्रतिनिधी १ जना - सदस्य
- (ङ) प्रधानाध्यापक - सदस्य सचिव
- (२) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको बैठकमा विद्यालय स्तरिय बालकलवले मनोनित गरेको १ छात्र र १ छात्रा गरी २ जनालाई आमन्त्रण गर्न सकिने छ ।
- (३) नियम (१) को खण्ड (क), (ख) वा (ग) बमोजिमका सदस्यहरूले आफूहरू मध्येबाट छानेको व्यक्ति समितिको अध्यक्ष चुनिने छ ।
- (४) विद्यालय शिक्षक अभिभावक संघका अध्यक्षलाई वि.व्य.स. बैठकमा आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।
- (५) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको पदावधि ३ वर्षको हुनेछ ।
- (६) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार तथा बैठक सम्बन्धि कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ।

११. विद्यालय व्यवस्थापन समिति बिघठन गर्न सकिने (१) वि.व्य.स.ले तोकिएको जिम्मेवारी पुरा गर्न नसकेमा सोको कारण खुलाई गाउँ शिक्षा समितिले त्यस्तो वि.व्य.स. बिघठन गर्न सक्नेछ तर त्यसरी बिघठन गर्नु अघि वि.व्य.स. लाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने मनासिव मौका दिनु पर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम विद्यालय व्यवस्थापन समिति बिघठन भएपछि अर्को विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन नभए सम्म वा अन्य कुनै कारणले विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन नभए सम्म विद्यालय व्यवस्थापन समितिको काम गर्न गाउँ शिक्षा समितिले एक अस्थायी विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन गर्ने सक्ने छ ।

१२. संस्थागत विद्यालयको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको गठन (१) संस्थागत विद्यालयको सञ्चालन रेखदेख र व्यवस्थापन गर्नको लागि प्रत्येक विद्यालयमा देहायबमोजिमको विद्यालय व्यवस्थापन समिति रहने छ :-

(क) विद्यालयका सञ्चालक वा लगानीकर्ताहरू मध्येबाट सम्बन्धित विद्यालयको सिफारिसमा गाउँपालिका अध्यक्षले मनोनित गरेको १ जना - अध्यक्ष

(ख) अभिभावकहरूमध्येबाट १ जना महिला पर्ने गरी वि.व्य.स. बाट मनोनित २ जना - सदस्य

(ग) स्थानीय शिक्षाप्रेमी वा समाजसेवीहरू मध्येबाट नगर प्रमुखले मनोनित गरेको १ जना -सदस्य

(घ) सम्बन्धित विद्यालयका शिक्षकहरूले आफूहरू मध्येबाट छानी पठाएको १ जना -सदस्य

(ङ) पालिकाको शिक्षा शाखा हेर्ने अधिकृत स्तरको कर्मचारी १ जना -सदस्य

(च) विद्यालयको प्रधानाध्यापक -सदस्य सचिव

(२) संस्थागत विद्यालय व्यवस्थापन समितिको पदावधि ३ वर्षको हुनेछ ।

१३.गाउँपालिकाले निर्देशन दिन सक्ने : (१) गाउँपालिकाले आवश्यकता अनुसार गाउँ शिक्षा समिति, वडा शिक्षा समिति र विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई निर्देशन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निर्देशनको पालना गर्नु गाउँ शिक्षा समिति, वडा शिक्षा समिति र प्रत्येक विद्यालय व्यवस्थापन समितिको कर्तव्य हुनेछ।

१४. परीक्षा समिति : (१) गाउँपालिकाकमा विद्यालयहरूमा परीक्षा सञ्चालन तथा समन्वयका लागि एक परीक्षा समिति रहनेछ।

(२) परीक्षा समितिको गठन, काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(३) आधारभूत तहको अन्त्यमा सञ्चालन हुने परीक्षा उपनियम (१) बमोजिमको समितिले सञ्चालन गर्नेछ।

(४) माध्यामिक तह कक्षा १० को अन्त्यमा लिइने माध्यामिक शिक्षा परीक्षा, कक्षा ११ र कक्षा १२ को अन्त्यमा लिइने परीक्षा संघीय कानून बमोजिम सञ्चालन हुनेछ ।

१५. गाउँ शिक्षा कोष: (१) गाउँपालिकामा एउटा गाउँ शिक्षा कोष स्थापना हुनेछ, जसमा देहायका रकमहरू रहनेछन:-

(क) नेपाल सरकार/प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान

(ख) जिल्ला समन्वय समितिबाट प्राप्त अनुदान

(ग) गाउँपालिकाबाट प्राप्त रकम

(घ) शिक्षा करबाट उठेको रकम

(ङ) चन्दाबाट उठेको रकम

(च) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषको सञ्चालन तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको कोषको लेखा परीक्षण तोकिए बमोजिम हुनेछ।

१६. गाउँपालिकाले विद्यालय सार्न, गाभन, नाम परिवर्तन गर्न वा बन्द गर्न सक्ने : गाउँपालिकाले शिक्षा समितिको राय लिई सञ्चालन भइरहेका कुनै विद्यालयलाई एक स्थानबाट अर्को स्थानमा सार्न, दुई वा दुई भन्दा बढी विद्यालयलाई गाभी एउटा विद्यालय कायम गर्न, तह मिलान गर्न, विद्यालयको नाम परिवर्तन गर्न र विद्यालय बन्द गर्न सक्नेछ।

१७. विद्यालयको सम्पत्ति : (१) सामुदायिक विद्यालयको हकभोगमा रहेको सम्पत्ति सार्वजनिक सम्पत्ति मानिनेछ।

(२) शैक्षिक गुठी अन्तर्गत सञ्चालित संस्थागत विद्यालयको सम्पत्ति सोही विद्यालयको नाममा रहनेछ।

(३) कम्पनि अन्तर्गत सञ्चालित संस्थागत विद्यालयको सम्पत्ति सोही कम्पनिको नाममा रहनेछ।

(४) विद्यालय सम्पत्ति सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

१८. विद्यालयलाई छुट र सुविधा : प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि सामुदायिक विद्यालय र शैक्षिक गुठीको रूपमा सञ्चालित संस्थागत विद्यालयको नाममा जुनसुकै लिखत पारित गर्दा रजिष्ट्रेशन दस्तुर लाग्ने छैन।

१९. विद्यालयको वर्गीकरण : विद्यालयलाई तोकिएको आधारमा वर्गीकरण गरिनेछ।

२०. विद्यालयलाई सुरक्षित र शान्ति क्षेत्रको रूपमा कायम गर्नु पर्ने : विद्यालयमा स्वतन्त्र र भयरहित रूपमा अध्ययन अध्यापन गर्ने वातावरण सिर्जना गर्न तथा विद्यालय हाता भित्र कुनै पनि किसिमको अवान्छित क्रियाकलाप र दल गत गतिविधि हुन नदिने गरी विद्यालयलाई सुरक्षित र शान्ति क्षेत्र कायम गर्नु पर्नेछ।

२१. शुल्क सम्बन्धी व्यवस्था : (१) नेपाल सरकार वा गाउँपालिकाले निःशुल्क शिक्षा घोषणा गरेको विद्यालय शिक्षाका लागि सामुदायिक विद्यालयले विद्यार्थीको नाममा कुनै किसिमको शुल्क लिन पाउने छैन।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै अभिभावकले आफ्नो इच्छाले सामुदायिक विद्यालयलाई दिएको दान, उपहार, चन्दा वा सहयोग लिन सकिनेछ ।

(३) सबै बालबालिकालाई आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य र निशुल्क तथा माध्यमिक तहसम्म निशुल्क शिक्षा प्रदान गर्नको लागि नेपाल सरकार वा गाउँपालिकाले आवश्यक स्रोतको व्यवस्था गर्नेछ ।

(४) यस दफामा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए पनि संस्थागत विद्यालयहरूले आफुले उपलब्ध गराएको सेवा सुविधा भौतिक पूर्वाधार एवं गुणस्तरको आधारमा तोकिएबमोजिम शुल्क लिन सक्नेछन ।

२२. नेपाल शिक्षक महासंघ सम्बन्धी व्यवस्था (१) सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको पेशागत हक हित, पेशागत विकास तथा शैक्षिक उन्नयनको लागि कार्य गर्न गाउँस्तरमा एक शिक्षक महासंघको गाउँ समिति रहनेछ।
(२) नेपाल शिक्षक महासंघको गठन तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२३. शिक्षक तथा कर्मचारीको पदीय आचरण र अन्य व्यवस्था : (१) देहायका अवस्थामा शिक्षक वा कर्मचारीलाई पदबाट हटाउन सकिने छ -

- (क) पदीय दायित्व पूरा नगरेमा,
  - (ख) बिना सूचना लगातार पन्ध्र दिन भन्दा बढी समय विद्यालयमा अनुपस्थित भएमा,
  - (ग) विद्यालयमा मादक पदार्थ सेवन गरी आएको कुरा प्रमाणित भएमा,
  - (घ) नैतिक पतन देखिने कुनै फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट सजाय पाएमा,
  - (ङ) सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक वा कर्मचारीले कार्यालय समयमा अन्यत्र अध्यापन वा काम गरेमा वा अन्य कुनै व्यवसायिक क्रियाकलाप सञ्चालन गरेमा,
  - (च) शिक्षक वा कर्मचारी राजनीतिक दलको सदस्य रहेको पाइएमा,
  - (छ) विद्यालयको सम्पत्ती हिनामिना गरेमा
- (२) उपदफा (१) बमोजिम कारवाही गर्दा सफाईको मनासिव मौका दिइने छ ।

२४. स्थायी आवासीय अनुमति लिन नहुने : सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक वा कर्मचारीले स्थायी आवासीय अनुमति लिन वा त्यस्तो अनुमति प्राप्त गर्नको लागि आवेदन दिन हुँदैन । यो दफा प्रारम्भ हुनु अघि कसैले स्थायी आवासीय अनुमति लिएको भए वा त्यस्तो अनुमति प्राप्त गर्नका लागि निवेदन दिएको भए त्यस्तो शिक्षक वा कर्मचारीलाई भविष्यमा अयोग्य नठहरिने गरी सेवाबाट हटाइने छ।

२५. शैक्षिक योग्यता : विद्यालय शिक्षकको लागि चाहिने शैक्षिक योग्यता तोकिएबमोजिम हुनेछ।

२६. शिक्षक विद्यार्थीको अनुपात मिलाउनु पर्ने : गाउँ शिक्षा समितिले प्रत्येक विद्यालयमा नियमित अध्ययन गर्ने विद्यार्थी संख्या र विषयका आधारमा तोकिए बमोजिम विद्यार्थी तथा शिक्षकको अनुपात कायम गर्न दरबन्दी मिलान तथा शिक्षक व्यवस्थापन गर्नेछ।

२७. बालबालिकालाई निस्काशन गर्न, शारीरिक र मानसिक दुर्व्यवहार गर्न नहुने : (१) कुनै पनि बालबालिकालाई विद्यालयबाट निस्काशन गर्न पाइने छैन।

(२) विद्यालयमा अध्ययनरत बालबालिकालाई शारीरिक वा मानसिक यातना दिन वा दुर्व्यवहार गर्न पाइने छैन।

२८. शिक्षकको नियुक्ति तथा सेवाका शर्त : शिक्षक नियुक्ति तथा सेवाका शर्त सम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित शिक्षा सम्बन्धी नेपाल कानून बमोजिम हुनेछ।

२९. विद्यालयको कर्मचारीको नियुक्ति : विद्यालय कर्मचारीको नियुक्ति तोकिएबमोजिम हुनेछ।

३०. शिक्षकको सरुवा : (१) सरुवा हुन चाहने शिक्षकले तोकिएबमोजिमको फाराम भरी नगरपालिकामा निवेदन दिनुपर्नेछ।

(२) शिक्षकको सरुवा सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

३१. तलब भत्ता नपाउने र सेवा अवधि गणना नहुने : नियमानुसार विदा स्वीकृत गराई वसेको अवस्थामा बाहेक विद्यालयमा अनुपस्थित रहेको शिक्षकले अनुपस्थित अवधिको तलब भत्ता पाउने छैन र त्यस्तो अवधि निजको सेवा अवधिमा गणना हुने छैन।

३२. अध्यापन अनुमति पत्र लिनुपर्ने : आयोगबाट अध्यापन अनुमति पत्र नलिई कसैले पनि विद्यालयमा शिक्षण गर्न पाउने छैन।

३३. विद्यालय कोष : (१) प्रत्येक विद्यालयमा एउटा विद्यालय कोष रहनेछ, जसमा देहायका रकमहरू रहनेछन :-

(क) नेपाल सरकार/प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान

(ख) जिल्ला समन्वय समितिबाट प्राप्त अनुदान

(ग) गाउँपालिकाबाट प्राप्त अनुदान

(घ) गाउँ शिक्षा कोषबाट प्राप्त अनुदान

(ङ) शुल्कबाट प्राप्त रकम

(च) चन्दा वा दान दातव्यबाट प्राप्त रकम

(छ) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषको सञ्चालन र लेखापरीक्षण तोकिए बमोजिम हुनेछ।

३४. अनुमति नलिई शैक्षिक परामर्श सेवा, त्रिज कोष कार्यक्रम वा शिक्षण कोष सञ्चालन गर्न नहुने : (१) कसैले पनि गाउँपालिकाबाट अनुमति नलिई शैक्षिक परामर्श सेवा, शैक्षिक तालिम, त्रिज कोष, भाषा शिक्षण कक्षा वा पूर्वतयारी कक्षा र ट्युसन वा कोचिङ्ग सेन्टर सञ्चालन गर्न पाइने छैन।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालनको अनुमति लिने सम्बन्धी व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ।

३५. प्रारम्भिक बालविकास शिक्षा : (१) प्रारम्भिक बालविकास शिक्षाको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन तोकिएबमोजिम हुनेछ।

(२) गाउँपालिकाले प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रलाई तोकिएबमोजिम अनुदान दिन सक्नेछ।

३६. अनौपचारिक शिक्षा : गाउँपालिकाले स्थानीय आवश्यकताको आधारमा अनौपचारिक शिक्षा, विशेष शिक्षा, निरन्तर सिकाई, दूर शिक्षा शिक्षाका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न सक्नेछ।

३७. सामुदायिक सिकाइ केन्द्र सञ्चालन गर्न सक्ने : गाउँपालिकाले समुदायमा साक्षरता, सिप विकास, आयआर्जन तथा सिपमूलक कार्यक्रम सञ्चालनका लागि तोकिएबमोजिम सामुदायिक सिकाइ केन्द्र सञ्चालन गर्न सक्नेछ।

३८. प्रगति विवरण बुझाउनु पर्ने : संस्थागत विद्यालयले प्रत्येक वर्ष तोकिएबमोजिमका विवरण सहितको प्रगति विवरण गाउँपालिकामा बुझाउनु पर्नेछ।

३९. दण्ड र सजाय सम्बन्धी व्यवस्था : (१) शिक्षा सम्बन्धी कसुर, दण्ड, सजाय, अनुसन्धान, तहकिकात तथा अभियोजन सम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित शिक्षा सम्बन्धी नेपाल कानून वमोजिम हुनेछ।

४०. अदालतको आदेशबाट पुनर्बहाली हुन सक्ने : विभागीय सजाय भई नोकरीबाट हटाइएको वा बर्खास्त भएको शिक्षक अदालतको आदेश वा फैसलाबमोजिम मात्र नोकरीमा पुनर्बहाली हुन सक्नेछ।

४१. मुद्दा हेर्ने अधिकारी : (१) प्रचलित कानूनले तोकेबमोजिम हुनेछ।

४२. दरबन्दी सिर्जना गर्न सक्ने : नेपाल सरकारद्वारा स्वीकृत दरबन्दी नभएका र दरबन्दी अपुग भएका विद्यालयका लागि गाउँकार्यपालिकाले आवश्यकता अनुसार निश्चित समयका लागि करार शिक्षक तथा कर्मचारी पद सिर्जना गर्न सक्नेछ।

४३. नियम बनाउने अधिकार : यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न गाउँ कार्यपालिकाले नियम बनाउन सक्नेछ।

४४. निर्देशिका तथा कार्यविधि बनाउन सक्ने : यस ऐनको कार्यान्वयनका लागि गाउँपालिकाको शिक्षा हेर्ने निकायले आवश्यक निर्देशिका तथा कार्यविधि बनाई गाउँकार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरी लागू गर्न सक्नेछ।

४५. बाधा अड्काउ हटाउने अधिकार : यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न कुनै बाधा अड्काउ परेमा गाउँकार्यपालिकाले त्यस्तो बाधा अड्काउ हटाउन आदेश जारी गर्न सक्नेछ, त्यस्तो आदेश यसै ऐनमा परे सरह मानिनेछ।

४६. बचाउ र लागू नहुने : (१) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियममा लेखिएजति कुरामा सोही बमोजिम र नलेखिएको कुरामा प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम हुनेछ।

(२) यस ऐनमा लेखिएको कुनै कुराले पनि विद्यालयको सम्पति हिनामिना गरेको कसूरमा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ अन्तर्गत कारबाही चलाउन बाधा पर्ने छैन।

(३) यस ऐनका कुनै दफा तथा उपदफाहरु संविधान संघीय तथा प्रदेश कानून संग बाझिएको हकमा बाझिएका दफाहरु स्वतः निष्क्रिय हुनेछन्।

***

आसपाड नाउँपालिका